

ζεμπέκιο

Κυριακή, 8 Απριλίου 2012

7:14 πμ

Ή Σεμπέκ

Ή μύστικο

Σκάφος αραβικής προέλευσης που αρχικά προοριζόταν για ψάρεμα, χρησιμοποιήθηκε, όμως από τους κουρσάρους στη διάρκεια του 16ου και 17ου αιώνα.

Είχε τρία κατάρτια: τα δύο στην πλώρη, με ένα λατίνι το καθένα, και ένα στην πρύμνη, με ωτοειδές πανί.

Οι Ζεμπεκηδες, κατ' έμε, ήταν οι ναύτες των Σεμπέκ ή Σεμπέκο ή Ζεμπέκιο.

Το 281 λει

—ζεμπέκι, (το) ή ζεμπέκης (ο)

ονομασία ώρισμένης περιοχής της

Μ.Ασίας, ατακτος Τούρκος, συνήθως όπλισμένος, επιδιόδομος συχνά εις αυθαιρεσίας κατά των Χριστιανών. (zeybek).

Οι Ζεϊμπέκηδες ήταν Έλληνες από την Θράκη που μετανάστευσαν στην Προύσα και τ' Αϊδίνι.

Αποτελούσαν επίλεκτη κοινωνική τάξη από την οποία οι Τούρκοι «Δερεβέηδες» στρατολογούσαν μια ένοπλη δύναμη που αποτελούσε την τοπική χωροφυλακή.

Είναι αλήθεια ότι οι Ζεμπέκηδες σιγά σιγά εξισλαμίστηκαν. Όμως δεν ξέχασαν ποτέ την καταγωγή τους και τις παραδόσεις του τόπου τους και διατήρησαν την τοπική Θρακική λαϊκή τους ενδυμασία μέχρι το 1883, οπότε ο σουλτάνος Μαχμούτ ο Β τους διέταξε ή να παραδώσουν τα όπλα ή να εναρμονιστούν με την ενιαία στολή της χωροφυλακής. Οι Ζεϊμπέκηδες επαναστάτησαν και στην άνιση αναμέτρηση με τον τακτικό στρατό αποδεκατίστηκαν. Όμως από τα έθιμα της μακρινής πατρίδας τους επέζησε και εξακολουθεί να επιζεί θριαμβευτικά ως τις μέρες μας ο Ζεϊμπέκικος χορός. Ο Ζεϊμπέκικος, αρχικά, ήταν καθαρά αντρικός χορός, αργός και βαρύς. Περιλάμβανε πολύ συχνά επίδειξη οπλομαχητικής ΚΑΙ ΕΙΧΕ ΤΙΣ ΡΙΖΕΣ ΤΟΥ ΣΕ ΑΡΧΑΙΟ ΘΡΑΚΙΚΟ ΧΟΡΟ!

Και συνεχίζει με διαφορα ρωμαντικα και ατεκμηριωτα

Διάφορες εκδοχές υπάρχουν για την καταγωγή των Ζεϊμπέκων. «Η ορθότερη είναι ότι οι Ζεϊμπέκοι είναι απόγονοι φυλετικής επιμειξίας θρακών μεταναστών και κατοίκων της Φρυγίας», σημειώνει ο Θ. Κοροβίνης, ενώ μια ιδιαίτερη προσωπικότητα που υπήρξε από λογοτέχνης μέχρι ο πρώτος έλληνας αεροπόρος, ο Θάνος Μούρρας Βελλούδιος, αναφέρει ότι τα συνθετικά της λέξης «Ζεϊμπέκο», είναι «Ζεϋ εκ του Ζεους και συμβολίζει το πνεύμα» και Μπέκος, δηλαδή άρτος και συμβολίζει το σώμα».

Ο δε Γιάννης Τσαρούχης, που επανειλημμένα ζωγράφισε ναύτες και στρατιώτες σε ζεϊμπέκικες φιγούρες, σε μια συνομιλία του με τον ρεμπέτη Τάκη Μπίνη έχει υποστηρίξει ότι «οι Ζεϊμπέκηδες ήταν Έλληνες, Μακεδόνες και Θρακιώτες, που ακολούθησαν τον Μέγα Αλέξανδρο στην εκστρατεία του στην Ασία... Τους ονόμαζαν Ζεϊμπέκια δηλαδή ζωέμπορους και Μακελάρηδες (χασαπάδες) γιατί έσφαζαν χιλιάδες ζώα και τα πουλούσαν. Στο πέρασμα των χρόνων θέλησαν να απαθανατίσουν τον ηρωισμό και την παλικάριά τους και να διατηρήσουν τις ηρωικές τους παραδόσεις και έτσι δημιούργησαν αυτόν το δύσκολο χορό το ζεϊμπέκικο, που τον χόρευαν ένας ένας με σπαθιά στα χέρια και τότε τότε και στο στόμα: βγάζοντας μουγκρητά ή αλαλαγμούς -σαν τα σημερινά όπα, άλα, γιάλα και διάφορα άλλα παλικάρσια».

Η αγέρωχη κορμοστασιά τους, που τόνιζε η στολή τους, δεν άφησε αδιάφορους τους δυτικούς περιηγητές που τους απεικόνισαν σε γκραβούρες. Από τη ζώνη τους κρεμούσαν ασημένια ταμπακέρα, ένα φλασκί αλλά και ένα μικρό μαξιλάρι που το χρησιμοποιούσαν όταν διανυκτέρευαν στην ύπαιθρο. Συχνά βλέπουμε να υπάρχουν και έγχορδα λαϊκά όργανα στη ζώνη τους όπως ένα μπαγλαμά σάζι για να τραγουδούν τα ηρωικά τους κατορθώματα. Χαρακτηριστικό όμως της αισθητικής τους ήταν το πλούσιο σαλβάρι που άφηνε ακάλυπτα τα γόνατα. «Από το γόνατο και πέρα είναι οι κνήμες γυμνές, λόγω... κοκεταρίας», σημειώνει ο καθηγητής Πολυχρόνης Ενεπεκίδης. «Οι Ζεϊμπέκηδες είναι πολύ περήφανοι για την άσπρη επιδερμίδα τους, για τις λεπτές νευρώδεις γάμπες και τους τρυφερούς αστραγάλους τους που θεωρούνται σαν ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ράτσας τους».

«Οι Ζεϊμπέκοι συνδέονται με την εξέγερση, με πράξεις μεγαλοψυχίας και ευθυδικίας», σημειώνει ο Θ. Κοροβίνης που έχει μεταφράσει το μυθιστόρημα του κούρδου συγγραφέα Γιασάρ Κεμάλ για τον ξακουστό Εφέ «Τσακιτζή». «Η σύγχρονη αντίληψη γι' αυτούς είναι ότι διακρίνονται από αντικρατική και αντιεξουσιαστική συμπεριφορά, στρέφονται εναντίον των προεστών και εναντίον της κρατικής βίας και καταπίεσης και της κακής διοίκησης».

Ζούσαν σε ομάδες στα βουνά, είχαν την ιεραρχία τους με ανώτερο τον Εφέ και στο πνεύμα της «κοινωνικής ληστείας», τιμωρούσαν, σύμφωνα με τη λαογράφο Ρ. Saralp, «τους υφασματέμπορους που πουλούσαν ακριβότερα από την κανονική τιμή, τους ντόπιους ρωμιούς μπακάληδες που έκλεβαν στο ζύγι... Επισκεύαζαν τις βρύσες και τις κρήνες των χωριών, άνοιγαν πηγάδια, βοηθούσαν τους φτωχούς με χρήματα. Υποχρέωναν τους πλούσιους να ενισχύσουν την προίκα των φτωχών κοριτσιών...».

Τα τραγούδια τους εξυμνούσαν τις αρετές και τα κατορθώματά τους, όπως το ζεϊμπέκικο του Γκερ Αλή. Αλλά πάλι έχουν ερωτικό χαρακτήρα, όπως το «Μενεξεδί πρόβατο»: «Εγώ απόμεινα μόνος,/ εδώ στα λημέρια μου,/ ξεχασμένος μετανάστης,/ δεν αντέχω στα βουνά, /μακριά σου, αγαπημένη».

Πηγή

<http://www.setbb.com/phpbb/viewtopic.php?mforum=pasfaok&p=2211>

Ξενόγλωσσα

Αγγλικά : xebec.

SCIABECCO, ital. SCIABECO, geno. s. m. (Comme *Xabeque* dans *Enxabeque*. [V.]) Chabek, Chebek. — V. Stambecco, Zambecco.

9340.1329 [1336]